

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 28. decembra 1894.

Vabilo za naročbo.

Bliža se zopet konec leta in „Novice“ nastopijo ž njim svoj 53. tečaj. To je gotovo lepa vrsta let, katere še dosedaj ni dosegel noben slovenski list. Ves čas so zagovarjale pravice našega naroda z vso odločnostjo, ne ozirajoč se niti na levo, niti na desno, trdno držeč se gesla

vse za vero, dom, cesarja

v polnem obsegu, ne zanemarjajoč nobene te točke. Tega programa se bodo držale z isto odločnostjo tudi zanaprej. Mi živimo v hudih časih in v tacihi časih je baš potrebno nezavisnega lista. „Novice“ dobro vedo, da dvema gospodoma ni mogoče služiti, da se moti tisti, ki misli, da že varuje pravice naše vere in našega naroda, ako se pajaša z nemškimi liberalci, za to bodo tudi v novem letu **pobijale koalicijo**, kakor so jo v preteklem. Naš list ne pripada tistim, kateri mislijo, da morda zaradi kake drobtine je že dovoljeno odstopiti od verskih in narodnih načel. Prepričani smo, da se bode taka politika še grozno maščevala, kajti po našem mnenju je baš **koalicija najboljša pot tjakaj, kjer so sedaj na Ogerskem.**

Najvažnejše vprašanje je **volilna reforma** v notranji avstrijski politiki in če se to vprašanje neugodno reši za katoličane in Slovane, pa smo Slovani za desetletja v Avstriji zopet nazaj potisnjeni in liberalizem bode zopet po naših mestih vzdigoval ponosno glave, kakor jo je pred nekaterimi leti, kakor se še spominjamo vsi starejši domoljubi, za to bodo pa „Novice“ s posebno pozornostjo **zasledovale vprašanje o volilni reformi** in svarile pred napačnimi koraki. Če se morda njih glas ne bode poslušal, imele bodo zavest, da so spolnile svojo dolžnost.

Vodilo bodo jim sklepi shoda slovenskih poslancev dne 2. oktobra 1890. leta v Ljubljani in pa resolucije shoda **zaupnih mož**, o katerih je najbolje spričevalo to, da so dobre, ker se proti njim od nobene strani resno ne ugovarja, temveč se k večjemu njih obseg skuša prikriti.

Vedoč, da je le v slogi moč, bodo „Novice“ tudi v novem letu delale po možnosti za slogo, če je mogoča le na podlagi našega starega slovenskega programa, na ka-

teri so delovali **dr. Bleiweis, dr. Toman in dr. Costa.** Seveda za kako tako spravo ne morejo biti „Novice“, ki bi se dala doseči s tem, da bi se začeli bratiti z nasprotniki našega naroda ali pa da bi popustili kako našo narodno tirjatev, recimo **slovensko vseučilišče**, kakor se od neke strani želi. Da je tak zavod v Ljubljani potreben, da smo se vsi Slovenci, ki še narodno čutimo dolžni potegovati zanj, je za nas že to dovolj, da so se zanj potegovali možje, ki so stali v najhujših časih na braniku našega naroda in so v narodnih borbah osiveli.

„Novice“ bodo pa tudi obračale vso pozornost narodnogospodarskim vprašanjem. Od nekaj se je narodna stranka potegovala za pravice obrtnega in kmetijskega stanu. Zagovarjala je že pred desetimi leti **osnovo nerazdeljivih narodnih domov**, in premišljale, kako bi se dalo zboljšati stanje našega kmeta. Z veseljem je naš list bil pozdravil nameravano osnovo kmetskih zadrug, ki bi bile začetek organizaciji kmetskega stanu. Le obžalovati moramo, da se je vrgla tista vlada, ki je nameravala organizovati kmetski stan. Da kmetski stan ostane še nadalje brez prave organizacije, je zopet krivda tiste nesrečne koalicije in gotovo kake drobtine, ki se dajo v koaliciji pridobiti, ne morejo odvagati škode, ki je ima baš kmetski stan, s tem, da se je onemogočila njegova organizacija kdo ve za koliko let še.

Da vlada, ki se opira v prvi vrsti na liberalce, ne bode uvela zadružne organizacije kmetskega stanu, še praviti ni treba. Vsaj je dovolj znano, kako so liberalni listi pisali proti osnovanju zadrug, ko je dotično predlogo bila predložila Taaffejevo vlado.

Pozabili pa ne bodemo nikdar **obrnega stanu**, kateremu je ravno tako potrebna organizacija, kakor kmet-skemu. Naš list je vedno zagovarjal stališče, da se morajo rokodelstvu braniti stare pravice. Pred vsem, da se zabrani, da se ne bodo ljudje mešali v rokodelstvo, ki se ga niso učili. Posebno je potrebno preprečiti, da se **razne kapitalistične družbe, naj se že osnujejo pod takim ali takim imenom, ne polaste obrta.** V tem oziru je treba, da se dela loti zakonodaja, ako hoče rešiti srednji obrt-

nijski stan, in tudi bode potrebno poseči tudi nazaj, ne pa le naprej. To stališče branile so „Novice“ in ga bodo branile tudi zanaprej.

Poleg tega bodo pa seveda skrbele za raznovrstni pouk. Prinašale bodo članke o kmetijstvu, obrtniji in raznih znanostih in bodo v novem letu po možnosti skrbele za raznovrstnost. Nadaljevale bodo lani začeti spis Deset let v Ameriki, Črtice o kmetijski kemiji.

Posebno pozornost bodo pa obračale raznim **Novicam po svetu**. Prizadevale si bodo v tem doseči neko popolnost, seveda kolikor je mogoče pri tedniku in pri obstoječih razmerah.

Da bodo pa mogle zadoščati svoji nalogi, je pa potrebno, da je podpirajo pisatelji s svojo duševno in naročniki s svojo gmotno podporo. Prvim in drugim izrekamo svojo zahvalo v minolem letu in se obračamo do njih, da nas podpirajo zopet v novem letu. Posebno se pa moramo pri tej priliki spominjati Rodoljuba Podratitovskega, gospoda **Josipa Levičnika**, sedaj najstarejšega sodelavca našega lista, ki je baš v minolem letu dovršil večji spis v našem listu in nadejamo se, da Bog dá mu še moč in zdravje, da ta njegov spis v našem listu ne bode zadnji. Celih štirideset let je z veliko marljivostjo deloval za naš list, in je zatorej naša dolžnost, da se ga posebno spominjamo konec leta.

„Novice“ bodo izhajale v novem letu v dosedanji velikosti in obliki in cena jim bode za vse leto v tiskarni prejemanje 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. več. Naročnino prejema:

J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Politiški oddelek.

Volilna reforma.

II.

Volilna reforma je sedaj izročena pododseku, v katerem sedi mej desetimi člani sedem aristokratov. Lahko si predstavljamo, kaj bode ta odsek skuhal, ako bode sploh kaj skuhal. Mogoče, da celo verjetno je, da se v tem zasedanji državnega zbora tudi še ničesa ne doseže, posebno če morda ne bodo z višjega mesta priganjali. Levica se gotovo ne bode rada udala kakim željam desnice, kajti nje položaj je sedaj jako ugoden. Če se nobena volilna reforma ne sklene, bode to le levičarjem v korist.

Zelo se motijo tisti, ki mislijo, da bode morda levica pritrčila Dipaulijevemu predlogu. S tem bi si sebi popolnoma izpodkopala tla. Levičarji so največ zastopniki mest in zatorej nikakor ne bodo dopustili, da bi se morda sedanje zastopstvo mest s tem prikrajšalo, da bi se pomnožilo število kmetijskih zastopnikov. Res, da se

število mestnih poslancev pomnoži z delavci, toda levičarji bodo ugovarjali, da ti novi poslanci ne bodo nobeni zastopniki meščanov, temveč le delavcev. Posebno umestno proti mestnim delavcem postavljati kmetijskih zbornic ni. Jedinu opravičeno bi bilo, da se jim nasproti postavijo kmetijski delavci, katerim pa baš konservativci ne marajo dovoliti volilne pravice. Sploh je pa to pomisliti, da sedaj niso levičarji tisti, ki žele premembe volilne pravice, temveč konservativci.

Ko so vrgli grofa Taaffeja, niso konservativci pomislili, da so se s tem dali v roke popolnoma liberalcem, ko so dopustili, da je Plener postal finančni minister. Davčna reforma je bila v teku in finančni minister jo je bil zasnoval na podlagi, na kateri bi ne bila veliko huje zadela velike podjetnike. Plener je pa stvar precej drugače in precej bolj zvito uredil. Vsekako bodo pa tudi po njegovem načrtu nekaterim manjšim davkoplačevalcem se davek nekaj ponižal. Pri tem je pa finančni minister imel vse druge namene.

Znano je, da so tako imenovani petakarji najhuje škodovali liberalcem. Dokler niso petakarji volili, bi levičarjem ne bilo najmanjše težave z novo dobiti večine, ako le pridejo na krmilo. Razširjenje volilne pravice je pa onemogočilo levičarsko gospodstvo. Petakarji so možje, kateri so na Dunaji v več okrajih izpodrinili liberalce. Napačno je mnenje, da se je le ljudsko mišljenje na Dunaji tako silno premenilo v škodo liberalcev, da Dunaj voli v postavodajne zastope nasprotnike židovskega liberalizma. Res je pač, da so mnogi, ki so od liberalizma pričakovali rešitve, se prepričali, da od Izraela ne zasije sreča Avstriji. Toda to premembo mišljenja je nekoliko paralizovalo pomnoženje židovskega življa na Dunaji. V avstrijski prestolnici se namreč židje tako množe, kakor menda nikjer več na svetu. Le petakarji so pripomogli, da je Dunaj poslal v državni zbor Gessmanna, Luegerja, Schneiderja in kneza Liechtensteina.

Zaradi tega so pa liberalci že dolgo pomišljali, kako bi se otresli petakarjev. Priložnost se je jim ponudila, ko je grof Hohenwart s svojo državno izkušnostjo vrgel grofa Taaffeja. Plener je hitro predelal ugodno levičarjem davčno reformo. Sedanjim petakarjem se davek nekoliko zniža in vsled tega po sedanjem volilnem redu zgube volilno pravico vsi petakarji in marsikje v mestih potem konservativci, nemški nacionalci, Slovani ali pa krščanski socialisti zgube marsikak sedež na liberalce pri novih volitvah.

Govori se, da konservativci ne mislijo glasovati za davčno reformo, ako se vsem dosedanjim volilcem ne zagotovi volilna pravica. Tega strašenja se pa liberalci pač ne bodo bali. Kar se tiče davčne reforme, stoji stvar vse drugače, kakor glede volilne reforme. Zanj ni treba dvetretjinske večine, navadno večino pa dabi vlada, ako zanjo glasujejo le zedinjena levica in pa Poljaki. Sicer bodo pa morda tudi nekateri nemški nacionalci podpirali liberalce. Proti znižanju davkov srednjim in nižjim stanovom, naj je to znižanje tudi neznatno, ni